

МЕТОДИ ЗА ОЦЕНКА И ПРОГНОЗИРАНЕ НА МИГРАЦИЯТА, БАЗИРАНИ НА ПОДХОДА НА ГОРЕЩИТЕ ТОЧКИ – HOTSPOTS

Главен асистент д-р Светлозар Марков
Академия на МВР

MIGRATION ASSESSMENT AND FORECASTING METHODS BASED ON THE HOTSPOTS APPROACH

Dr. Svetlozar Markov

Abstract: Future trends in migration flows and patterns are extremely difficult to predict. This is largely due to the factors influencing migration trends more than the trends themselves. This is largely due to the difficulty of predicting changes in the motivating causes of migration, including political unrest, conflict, and economic change. The EU hotspot and control center approach aims to collect realistic immediate information for the development of correct migration forecasts for anticipated migratory pressures.

Key words: migration assessment, migration forecasting, hotspots, migration modelling.

В научната литература съществуват множество виждания за спецификацията на макро миграционните процеси и прогнозирането на миграционните потенциали. Две основни разлики характеризират макромиграционните модели: първо, дали се използват миграционни потоци като зависима променлива, и второ, дали се разглежда хетерогенността на миграционното поведение в различните страни.

При представителните проучвания на населението има три проблема, които затрудняват възможността да се направят количествени изводи от тях. Първо, трудно е да се прецени степента, до която миграционните намерения, разкрити в проучванията, се материализират по-късно в действителните движения на лица или домакинства. На второ място, проучванията обхващат само предлагането и игнорират фактори, свързани с търсенето, като възможности за работа и наличието на жилища в страните цел на мигриращите лица. Трето, проучванията не могат да бъдат подходящи за улавяне на временното измерение на миграцията.

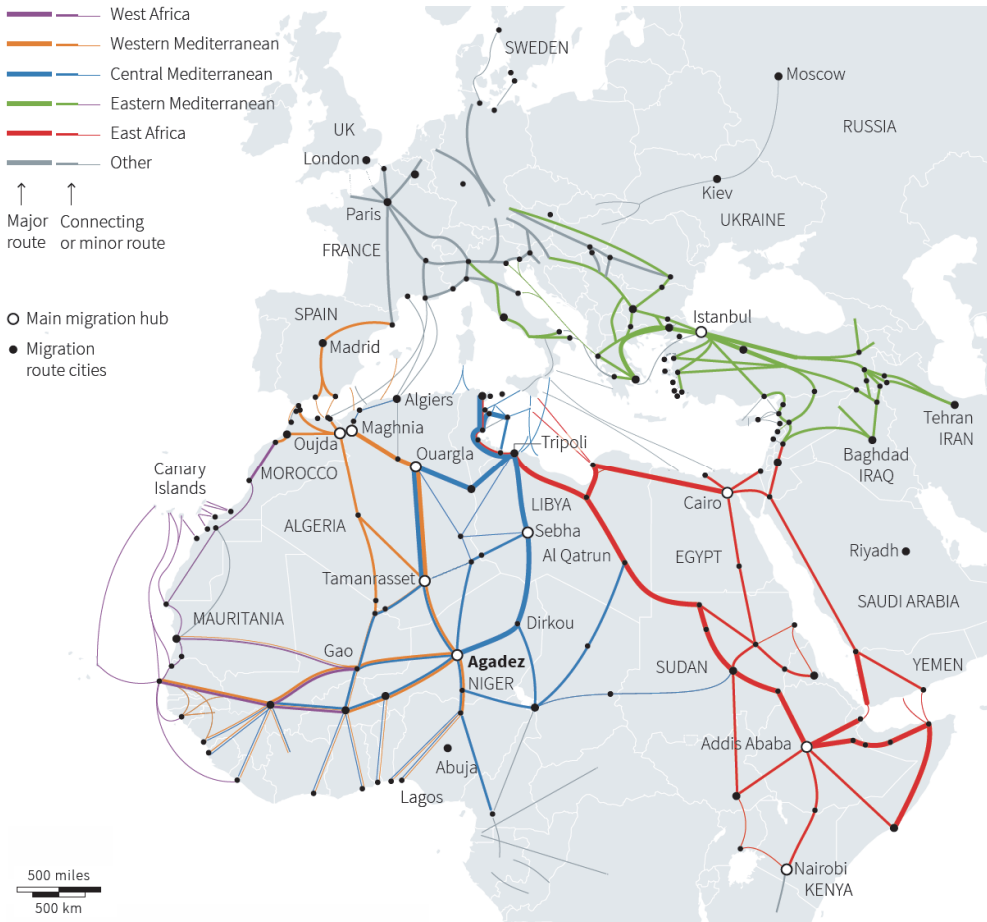
В статията възприемам дефиницията за мигрант на ООН. „Мигранти“ това са лица, които са бежанци или които ще имат право на други форми на правна защита съгласно правото на ЕС и международното право. Твърдението на Йорген Карлинг, че „мигрант“ е ценен термин обхващащ чадър, който не се опитва да нарисува черно-бялата картина в една много сложна ситуация [1], също заслужава внимание. Това не означава да се дискредитират исканията за защита на много от тези, които в момента пътуват до Европа, а да се признае факта, че макар всички мигранти да не са бежанци, всички бежанци са също и мигранти.

Тъй като само малка част от имигрантите остават в чужда страна за постоянно, това е особено видимо при нас в България – ние се явяваме транзитна страна на мигрантите, те са се насочили основно към Германия и скандинавските страни, в търсене на социални помощи. Терминът „транзитна миграция“ се използва тук в съответствие с неговото използване в научната литература. Учени като Икдуги и Юксекер [2] подчертават, политизирания характер на етикетирането на някои държави като „транзитни“ държави, като твърдят, че той е свързан с по-широк секюритизационен дискурс относно миграцията. Напоследък се наблюдава дори финансиране на терористични групи в Сирия, от лица получаващи социални помощи в Швеция, които заделят част от социалната помощ и я изпращат на радикализирани групи обратно в Сирия.

Въпреки несъответствията в статистическите данни за незаконната миграция, е ясно, че през последните години се наблюдава значително увеличение на броя на хората, които се опитват да влязат в Европа чрез неправомерни средства, водени от комбинацията от конфликти, политическа нестабилност и икономическа несигурност. Доказателствата са ясни, че причините, поради които търсещите убежище и икономическите мигранти избират да направят опасното пътуване до Европа, често са сходни и едно лице може едновременно да се вмести и в двете категории. В центъра на това е необходимостта от сигурни възможности за препитание. Мерките за допускане на лица, търсещи убежище, като същевременно се ограничават навлизането на икономически мигранти, пренебрегват причините, поради които дадено лице мигрира, и вероятно ще доведат до увеличаване на незаконната миграция, тъй като мигрантите търсят алтернативни и често по-опасни канали за влизане. Данните показват ясни модели в маршрутите и националностите на хората, които влизат в Европа по нелегални канали. Въпреки това е трудно да се предвиди траекторията на индивида, а мотивацията и намеренията на дадено лице могат да се променят често по време на често дългото им пътуване до Европа. Нарастващата професионализация на контрабандните услуги и по-голямата достъпност на информация чрез онлайн и социални медии също улеснява миграцията. С нарастването на културата на миграция от дадена страна местните и международни мрежи укрепват, насърчават по-нататъшната миграция и осигуряват жизненоважни източници на информация и ресурси за пътуването. Това се наблюдава в много страни като Сенегал, Мароко и в рамките на етническите общности. В България има данни за цели общности последвали първопроходните мигранти. Пример е случай от град Велинград, където първоначално за Валенсия, Испания заменават 2-3 младежи, но след тях и в голяма степен с тяхна помощ /тъй като те се явяват посредници при намирането на работа и жилище на новопристигналите/ цял квартал на града мигрира в Испания.

Миграционните маршрути в последните няколко години се запазват едни и същи, което е видно и от картата на Европейската Агенция за гранична и брегова охрана Фронтекс. Последните данни касаещи маршрута на Балканите са: Брой на незаконните влизания на територията на ЕС извън гранични пунктове през 2019 г. (януари - март): 2269 само за маршрут Западни Балкани. Топ 5 на страните на произход на мигрантите:

Афганистан: 1049, Иран: 301, Турция: 200, Ирак: 189, Сирия: 137

Източник: <http://graphics.thomsonreuters.com/15/migrants/index.html>

Бъдещите тенденции в миграционните потоци и модели е изключително трудно да бъдат предсказани. Това до голяма степен се дължи на насочени към факторите, влияещи върху миграционните тенденции по-вече отколкото на самите тенденции. Това до голяма степен се дължи на трудността да се прогнозира промените в мотивиращите причини на миграцията, включително политически вълнения, конфликти и икономическа промяна. Както Йордан Пенев пише „Проблемът с трансграничния трафик на хора е тясно свързан с феномена миграция“ [3].

Част от проблемите свързани с прогнозирането на миграцията са свързани и с това, че в повечето прогнози **няма вероятностна оценка** на различните резултати, в част от прогнозите имаме **предполагане на стационарност** - миналите модели на миграция ще продължат и в бъдеще, а също така и **разчитане на макроикономически предиктори и пренебрегване на задаващите се промени в политиката** по отношение на пазарите на труда в страните от Европейският съюз. Мнението на автора е, че миграцията е нестабилна и трудно предсказуема; прекалено точните прогнози са

обречени на неуспех, това е породено от несигурността, усложнена от проблеми с данните. Използват се различни методи за прогнозиране, повечето от които, използвани в миналото, като например: екстраполация на минали данни или грешки от минали прогнози, експертно мнение, обяснителни икономически данни и непълни демографски данни.

В резултат на проучването ми на съществуващи прогнози за миграцията, бе установено, че съществуват съществени проблеми с прогнозите опиращи се на миграционни теории. Това се дължи на факта, миграционните теории са слаби и твърде фрагментирани, за да бъдат полезни. Бъдещето на самите детерминанти на миграцията може да бъде много несигурно, друг източник на грешки са оценките на връзките между ковариациите и миграцията. В резултат, ако всички тези проблеми се комбинират, прогнозата е почти чиста несигурност. Миграцията не може да се прогнозира без грешка, но задължително е да се подчертае несигурността, включена априори във всички прогнози за миграцията. Миграцията може да бъде засегната от широк спектър от събития, включително „шокове“, които макар и малко вероятно могат да имат потенциално въздействие върху миграцията.

Методологично прогнозите за миграцията ще се основават на множество слоеве: данни, модели, комбинации от двете и на тяхното емпирично представяне. Прогнозата може да започва с оценка на характера на прогнозирания миграционен поток (стационарен, променлив), на следващо място оценка на наличните данни (качество, точност, възможни отклонения) и да завършва със създаване на модел за прогнозиране, който отразява както характера на дадения миграционен поток, така и данните.

Нарастването на миграцията разкри недостатъци в политиките на ЕС в областта на убежището и миграцията и в управлението на външните му граници. Установените договорености бяха подложени на тежко натоварване, дори в някои случаи се наложи временното им спиране – например преминаването на Шенгенска граница без документни проверки. Намиращи се на първа линия, Гърция и Италия са непропорционално обременени. В своя статия Симо Михов посочва, че в резултат на безконтролното движение на хора са „...налице и причини, свързани най-вече с възможността за наднационално развитие на престъпността и заплахите за сигурността и обществения ред“ [4].

За да се справи с кризата, ЕС разработи няколко мерки, включително създаването на „горещи точки“ и въвеждането на схеми за временно преместване. Освен това тя стартира процедура за преразглеждане на общата европейска система за убежище, включително механизма от Дъблин, който задължава търсещите убежище да подадат заявление в страната си на първо влизане в Съюза. В монографията си Станимир Илиев детайлно представя правните и теоретични основи на граничния контрол и компенсиращите мерки в Шенген, като същите са застъпени и в централните горещи точки. [5]

Поради географското си местоположение, Италия и Гърция понасят най-усилено тежестта на потоците, като мигрантите пристигат през източно Средиземноморските и централните Средиземноморски маршрути.

Една от ключовите мерки на Европейската Комисия, приета в отговор, е „подходът на горещите точки“. Този подход на практика създаде правната рамка за агенциите на ЕС да оказват съдействие на държавите-членки на първа линия на място с идентифицирането, регистрирането и снемането на пръстови отпечатъци, за да се установят онези мигранти, които изискват международна закрила, при пълно зачитане на основните им права. Има по пет горещи точки съответно в Гърция и Италия.

Източник: EPRS, May 2018

Въпреки че първоначално намерението на подхода „гореща точка“ е било да бъде временна спешна мярка [6], той се превръща в дългосрочен инструмент и ключов елемент в подкрепата на ЕС за Гърция и Италия [7]. Предложените през юли 2018 г. „контролирани центрове“ [8] са предназначени за регистриране и обработване на пристигащите на територията на ЕС мигранти след операции по издирване и спасяване. Предложеният дизайн на тези центрове е до голяма степен моделиран от горещите точки.

Чрез горещите точки държавите-членки на първа линия получават оперативна помощ от агенциите на ЕС, а именно Европейската агенция за гранична и брегова охрана (FRONTEX), Европейската служба за подкрепа в областта на убежището (EASO), Европол и Евроюст.

EASO предоставя своята подкрепа на гръцките и италианските органи въз основа на годишни оперативни планове. Тази европейска агенция командирова, експерти от други държави-членки да работят заедно и под пълния контрол на местния персонал за идентифициране, регистриране и снемане на отпечатъци на пристигащи мигранти, за да се определят лицата, нуждаещи се от международна закрила. След това екипите за подкрепа на EASO помагат за възможно най-бързото обработване на законните молби за убежище.

Европейската агенция за гранична и брегова охрана (FRONTEX) координира връщането на незаконните мигранти, които не отговарят на условията за международна закрила. Неговият Европейски център за връщане осигурява оперативна и техническа подкрепа на държавите-членки и асоциираните към Шенген държави чрез провеждане на операции по връщане и всякакви дейности преди връщането на мигрантите в страните на произход

Един от подходите за подобряване на готовността за миграция се състои в създаването на системи за ранно предупреждение и прогнозиране. Логиката на тези ранни системи и прогнози са, че данните и информацията за мониторинга са събрани възможно най-близо до съответните събития, за да се получат предупреждения за престъпленията, които се очертават. Някои прогнози разчитат предимно на количествени данни, докато други са до голяма степен основани на качествена информация. Някои от тях са силно стандартизирани и напълно възпроизводими, докато други разчитат повече на визията, знанията и уменията на отделните анализатори или екипи създаващи миграционната процеса и са контекстно ориентирани. В монографичния си труд Илин Савов, също констатира, че миграционният натиск е съпроводен от раздвоение между защитата на правата на човека, която е основополагаща ценност за ЕС и запазването на сигурността на национално и на европейско ниво. Способността от регулиране на смесените потоци от имигранти е пряко свързана с въпроса за защита на националната сигурност. С нарастването и задълбочаването на броя на конфликтите в близост до Европейския съюз, заедно с бързо развиващите се международни организирани престъпни и терористични мрежи придават ново значение на европейската, регионалната и националната сигурност [9]. Подхода на горещите точки на ЕС наред с изброените вече ползи, цели и събирането на реална изпреварваща информация за изготвянето на правилни миграционни прогнози за очакван миграционен натиск.

В заключение, може да се отбегне, че прогнозите свързани с миграцията се ориентират към промяна на парадигмата при прогнозиране: от детерминизъм към признаване на несигурността. Различните източници на несигурност трябва да бъдат разпознати и комбинирани в анализа от изследователя на миграцията. В бъдеще все по разпространено ще бъде приспособяването на прогнозите към строго специфични цели и политики и извличането на съответната информация ще изисква взаимодействие с потребителите и поръчителите на прогнозата.

Литература:

1. Carling, J., 2015. Refugees are also Migrants. All Migrants Matter. *Bord. Criminol.*
2. Icduygu, A., Yukseker, D., 2012. Rethinking Transit Migration in Turkey: Reality and Re-presentation in the Creation of a Migratory Phenomenon. *Popul. Space Place* 18, 441–456.
3. Йордан Пенев., Противодействие на организираната престъпност, АМВР, София 2011
4. Симо Михов., Бюлетин на факултет Полиция 31, София 2013г., статия Специфичен контрол и дискретно наблюдение – нови възможности за противодействие на националната и трансграничната престъпност.
5. Станимир Илиев., Граничен контрол и компенсиращи мерки в Шенген, АМВР, София, 2015 г
6. European Commission, European Agenda on Migration, COM(2015) 240 final, 13 May 2015.
7. European Commission, Progress report on the European Agenda on Migration, COM(2018) 301 final, 16 May 2018.
8. European Commission, Migration: ‘Controlled Centres’ In EU Member States, Follow-up to the European Council conclusions of 28 June 2018.
9. Илин Савов., Редмсия и миграционните процеси на чужденци в Република България, ВУСИ, Пловдив, 2017.